

توراه اور • پاراشاها מקץ • مامار 3

ענין חנוכה

موضوع حنوکا

عشق به ה' دو سرچشمه دارد و هر دو از بالا هستند: نیرویی که اصلِ افروختنِ آن را ممکن می‌سازد («هنگامی که هارون (אהרן) می‌افروزد») و عشقی افزوده که آن را فراتر از اندازهٔ انسانی گسترش می‌دهد («هنگامی که چراغ‌ها را آماده می‌کند»). انسان از راهِ מצוות (mitzvos) به هر دوی این‌ها می‌رسد؛ מצוות، همچون روغنِ چراغ، برای ذهن تاریک‌اند، اما خودِ ה' را به پایین فرومی‌آورند.

تقديم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدرِ ربه، ربِ لیوی بیتساک

LikuteiTorah.com

پاراشای حسیدی

/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/mikeitz/3

مقصود اصلی

عشق به **ה'** دو سرچشمه دارد و هر دو از بالا هستند: نیرویی که اصل افروختن آن را ممکن می‌سازد («هنگامی که هارون (**אהרן**) می‌افروزد») و عشقی افزوده که آن را فراتر از اندازهٔ انسانی گسترش می‌دهد («هنگامی که چراغ‌ها را آماده می‌کند»). انسان از راه **מצוות** (mitzvos) به هر دوی این‌ها می‌رسد؛ **מצוות**، همچون روغنِ چراغ، برای ذهن تاریک‌اند، اما خود **ה'** را به پایین فرومی‌آورند.

در هر بخش: متن عبری، سپس ترجمه، و پس از آن توضیحی کوتاه زیر خطی طلایی. شماره‌های کوچک در متن عبری، یادداشتهای پایان متن هستند.

خلاصهٔ مامار

حنوکا با چراغ‌ها گرامی داشته می‌شود، نه با ضیافت، زیرا فرمان یونانیان متوجه تورا (**תורה**, Torah) بود، نه بدن‌های یهودیان؛ و آیه، **מצוה** را چراغ و تورا را نور می‌خواند. **מצוה** مانند روغن است: نوری از خود ندارد، اما نور حکمت (**חכמה**, Chochmah)، یعنی تورای شفاهی، از آن فرومی‌آید. آلتز ربه (**אדמו"ר הזקן**) سپس می‌پرسد چرا افروختن صبحگاهی منورا (**מנורה**, Menorah) «آماده‌کردن» و افروختن شامگاهی آن «افروختن» نامیده شده است. منورا، روح جمعی اسرائیل است و هفت چراغ آن، هفت شبان‌اند؛ از جمله هارون، که عشق اسرائیل به **ה'** را می‌افروزد. انسان می‌تواند با اندیشیدن به فرمانروایی **ה'** بر عوالم بی‌شمار، در خود عشق پدید آورد؛ اما تمام آن فرمانروایی فقط «نام» **ה'** و فروتنی اوست، درحالی‌که **ה'**، یگانهٔ مطلق، فراتر از عوالم است. با درک این حقیقت، روح آرزو می‌کند عوالم را ترک کند و به او بچسبد. حتی این اشتیاق نیز بخشش **ה'** است: «افروختن»، که به روحی تاریک همچون شام عطا می‌شود؛ عشق افزوده‌ای که از بالا آن را گسترش می‌دهد «آماده‌کردن» است؛ کیفیت صبحگاهی مهر ابراهیم (**אברהם**). هر دو از راه **מצוות**، اندام‌های پادشاه، حاصل می‌شوند: با در دست گرفتن یکی از آن‌ها، خود پادشاه را به سوی خویش می‌کشاند. پرسشی که در آغاز دربارهٔ «راه زندگی» مطرح می‌شود، در مامار چاپ‌شده پی‌گرفته نمی‌شود.

طرح کلی

- چرا حنوکا با چراغ‌ها گرامی داشته می‌شود** 19
فرمان یونانیان تورا را هدف گرفت، نه بدن‌ها را؛ از این رو یادبود آن چنین است: «**מצוה** چراغ است و تورا نور». پس «راه زندگی» چیست؟
- מצוה همچون روغن؛ دو افروختن منورا** 29
מצوה مانند روغن، در خود تاریک است، اما نور حکمت تورا را تغذیه می‌کند. چرا افروختن صبحگاهی «آماده‌کردن» و افروختن شامگاهی «افروختن» نامیده می‌شود؟ منورا روح اسرائیل است.
- هارون و عشق از بالا** 39-4
هارون، یکی از هفت شبان، عشق اسرائیل را می‌افروزد؛ بدون یاری **ה'**، هیچ انسانی که جسمانی است نمی‌تواند به او عشق بورزد. «آتش عادی» عشقی است که از اندیشیدن به فرمانروایی **ה'** به دست می‌آید.
- واحد و یگانه: فرمانروایی همچون فروتنی** 58-8
«واحد» **ה'** را در نسبت با عوالم نشان می‌دهد؛ «یگانه» **ה'** را فراتر از آن‌ها. نیروی حیات، فرمانروایی و ستایش، تنها به نام او تعلق دارند، و عظمت او بر عوالم، فروتنی اوست.

روح آرزو می‌کند از عوالم فراتر رود؛ **ה'** نیروی عشق‌ورزیدن را عطا می‌کند («افروختن») و آن را گسترش می‌دهد («آماده‌کردن»). هر دو از راه **מצוות**، اندام‌های پادشاه، حاصل می‌شوند.

مفاهیم کلیدی

فرمان چراغ است **נר מצוה**

מצוה به روغن چراغ تشبیه شده است: نوری از خود ندارد که ذهن بتواند آن را دریابد، اما نورِ تورا از آن می‌آید.

آماده‌کردن و افروختن **בהטיבו ובהעלות**

این دو فعل برای افروختن صبحگاهی و شامگاهی منورا به کار رفته‌اند: افروختن، بخشش **ה'** و عطای اصل نیروی عشق‌ورزیدن است؛ آماده‌کردن، عشقِ افزوده‌ای از بالاست که آن را گسترش می‌دهد.

یار بانوی دربار **שושבינה דמטרונیتא**

لقبی در زوهر برای هارون، که با افروختنِ عشقِ جماعتِ اسرائیل، آنان را برای پیوند با **ה'** آماده می‌کند.

واحد و یگانه **אחד ויחיד**

«واحد» یگانگی **ה'** را نشان می‌دهد، آن‌گاه که عوالم در برابر او بَطال‌اند؛ «یگانه» **ה'** را آن‌گونه که در ذاتِ خویش است، فراتر از هر نسبتی با عوالم، نشان می‌دهد.

آتشِ عادی **אש של הדיוט**

عشقی که انسان با اندیشیدن به فرمانروایی **ה'** در خود پدید می‌آورد؛ همچون آتشی که کاهنان در کنار آتشِ آسمانی به قربانگاه می‌آوردند.

اندام‌های پادشاه **רמ"ח אברין דמלכא**

۲۴۸ فرمانِ ایجابی؛ با در دست گرفتنِ یکی از آن‌ها، خود **ה'** به سوی انسان کشیده می‌شود، همان‌گونه که با در دست گرفتنِ اندامی از پادشاه، خود پادشاه را به سوی خویش می‌کشاند.

بخش 1 • 11

چرا حנוکا با چراغ‌ها گرامی داشته می‌شود

1 **عנין חנוכה.**¹ **הנה קבעו הנס בנרות.**² **משא"כ בשאר נסים בפסח ביציאת מצרים תאכלו מצות בפורים**
ימי משתה ושמחה³ **כנגד הגלות שהיה ג"כ גופני במצרים בחומר ובלבנים**⁴ **ובימי המן בקש להשמיד**
כו' ושללם לבוז⁵

موضوع حنوکا (חנוכה, Chanukah). اکنون، [حکیمان] [یادبود] معجزه را با چراغ‌ها مقرر کردند. اما چنین نیست در مورد معجزه‌های دیگر: در عید پسخ (פסח, Pesach)، [به یادبود] خروج از مصر، «نان‌های فطیر (מצות, matzos) بخورید»؛ در پوریم (פורים, Purim)، «روزهای بزم و شادی» – متناسب با تبعیدی که آن نیز جسمانی بود: در مصر، «با گل و آجر»؛ و در روزگار هامان، او خواست «نابود کند...» و «اموالشان را به تاراج ببرد».

این گفتار (مאמר) با این نکته آغاز می‌شود که هر عید، معجزه خود را به شیوه‌ای متناسب گرامی می‌دارد. پسخ و پوریم با خوردن و بزم همراه‌اند، زیرا آن تبعیدها پیکر یهودیان را تهدید می‌کردند: بردگی در مصر و فرمان هامان برای نابودی آنان و غارت اموالشان. یادداشت Kehot می‌گوید که چند دست‌نویس، تاریخ این مقاله را شبات حنوکا 5560 (1799) ثبت کرده‌اند.

משא"כ בחנוכה⁶ **שהיו ישראל שרוים על אדמתם ולא גלו מארצם רק גלות התורה**⁷ **להשכיחם תורתך**
ולהעבירם חוקי רצונך לפיכך קבעו בנרות על שם הפסוק (משלי ו) כי נר מצוה ותורה אור⁸ **ودרך**⁹ **חיים**
תוכחות מוסר.

اما در حנוכה، اسرائیل در سرزمین خود ساکن بود و از کشورش تبعید نشده بود؛ تنها تبعید تورا (Torah, תורה) بود: «تا تواریت را از یادشان ببرند و آنان را از احکام اراده‌ات سرپیچ کنند.» ازاین‌رو [حکیمان] [یادبود را] با چراغ‌ها مقرر کردند، به مناسبت آیه (משלי 6): «زیرا فرمان دینی (mitzvah, מצוה) چراغ است و تورا نور، و سرزنش‌های پندآموز راه زندگی است.»

احکام یونانیان بنی‌اسرائیل را از سرزمینشان نراند و پیکرهایشان را تهدید نکرد؛ هدفشان تورا بود، تا یهودیان آن را فراموش کنند و احکامش را ترک گویند. پس رهایی با چراغ‌ها گرامی داشته می‌شود، زیرا آیه امثال فرمان دینی را چراغ و تورا را نور می‌خواند. یادداشت Kehot پاسخ הרבי را به این پرسش نقل می‌کند که چرا پیروزی در جنگ گرامی داشته نمی‌شود: خود جنگ بر سر چراغ‌ها بود، چراغ جان و چراغ فرمان دینی.

ולהבין ענין פסוק זה וגם סיפא דקרא דכתיב ודרך חיים וגו'. צריך ביאור איזה דרך חיים הוא מלבד התורה והמצוות האמורה למעלה בפסוק.

و [باید] معنای این آیه و نیز بخش پایانی آن را دریابیم؛ آنجا که نوشته شده است: «و راه زندگی...» این مطلب نیازمند توضیح است: جز تورا و فرمان‌های دینی (מצוות, mitzvot) که پیش‌تر در آیه آمده‌اند، چه «راه زندگی» دیگری وجود دارد؟

آلتر ربه (آدمو"ר הזקן) دربارهٔ ادامهٔ آیه پرسشی مطرح می‌کند. اگر چراغ، فرمان دینی است و نور، تورا، پس آیه با افزودن «راه زندگی» به چه چیز دیگری اشاره می‌کند؟ این گفتار حسیدی (ماמר, maamar) در نسخهٔ چاپ‌شده دیگر به این پرسش باز نمی‌گردد.

بخش 2 • 210

מצוה همچون روغن؛ دو افروختن منورا

2 והענין כי מה שהמשיל המצוה לנר¹⁰ והתורה לאור הוא מובן שכמו שהנר נקרא על שם השמן¹¹ כלשון רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] נר של שמן נר של שעוה.

توضیح این است: اینکه [آیه] فرمان (מצוה, mitzvah) را به چراغ و تورات (تורה, Torah) را به نور تشبیه می‌کند، روشن است؛ همان‌گونه که چراغ را به نام روغنش می‌خوانند، چنان‌که در زبان حکیمان ما، که یادشان مبارک باد، گفته می‌شود: «چراغ روغنی، چراغ مومی»،

آیه מצוה را به چراغ تشبیه می‌کند و آدمو"ר הזקן توضیح می‌دهد چرا. در زبان حکیمان، چراغ به نام سوختش خوانده می‌شود («چراغ روغنی، چراغ مومی»؛ بنابراین «چراغ» به سوخت اشاره دارد. ماמר دیگری در تורה اور (تורה اور, Torah Ohr)، میکتس ۳۸، چراغ را به جای آن به نام فتیله می‌خواند، زیرا فتیله نور را به روغن پیوند می‌دهد؛ سفر هماغاریم (ספר המאמרים, Sefer HaMaamarim) ۵۶۴۳، که در یادداشت Kehot به آن ارجاع داده شده، می‌گوید هر دو برداشت یک مقصود دارند.

הנה אע"פ [אף על פי] שהשמן אין בו אור מצד עצמו ואדרבה הוא מכבה את אור הנופל לתוכו מ"מ ממנו ועל ידו נמשך להב שלהבת האור הנאחז בפתילה במעט שמן הנמשך אחר הפתילה

پس، با آنکه روغن خود نوری ندارد و برعکس، نوری را که در آن بیفتد خاموش می‌کند، باین‌همه، شعلهٔ نور از آن و به‌واسطهٔ آن کشیده می‌شود؛ شعله‌ای که بر فتیله می‌گیرد و اندک روغنی که در پی فتیله بالا کشیده می‌شود آن را تغذیه می‌کند.

روغن از خود نوری نمی‌دهد؛ اگر آن را روی شعله بریزید، شعله را خاموش می‌کند. باین‌حال، شعله‌ای که بر فتیله می‌گیرد از روغن و به‌واسطهٔ آن می‌سوزد و اندک روغنی که در فتیله بالا کشیده می‌شود آن را تغذیه می‌کند.

שהרי בכלות השמן נכבה האור.

زیرا چون روغن تمام شود، نور خاموش می‌شود.

دلیلش این است که وقتی روغن تمام می‌شود، شعله از میان می‌رود: نور به روغن وابسته است.

ככה ממש היא המצוה הגם שהוא רצון המלך בלי שום טעם ודעת ואין בה שום השגה מ"מ ממנה ועל ידה נמשך ונתגלה אור החכמה

فرمان نیز دقیقاً چنین است: هرچند خواست پادشاه است، بی هیچ دلیل و فهمی، و هیچ ادراکی در آن نیست، بااین همه، نور حکمت (حکמה, Chochmah) از آن و به واسطه آن نازل و آشکار می شود.

فرمان مانند روغن است. این خواست پادشاه است و دلیلی در آن نیست که ذهن بتواند دریابد؛ بااین همه، نور حکמה از آن و به واسطه آن نازل و آشکار می شود.

זו תורה שבע"פ [שבעל פה] דאורייתא מחכמה נפקת¹² והחכמה והבנה בתורה שבעל פה הוא רק להבין ולהשיג פי' וטעם המצות כל מסכת לפי ענינה.

این همان تورات شفاهی است، زیرا «تورات از حکמה سرچشمه می گیرد»؛ و حکمت و فهم در تورات شفاهی تنها برای فهمیدن و دریافتن شرح و دلیل فرامین (מצוות, mitzvos) است، هر رساله برحسب موضوع خود.

آن نور، تورات شفاهی است؛ زیرا זוהר (Zohar) می گوید: «تورات از حکמה سرچشمه می گیرد»، و همه حکمت تورات شفاهی برای شرح دلایل فرامین است؛ هر رساله تلمود دلایل مربوط به موضوع خود را بیان می کند. پس «نور» تورات از «چراغ» فرمان نازل می شود.

וביאור ענין זה דרך פרט בעבודת ה'.

و [اکنون] شرح این موضوع به تفصیل، در خدمت ه'.

ادمیور הזקן اکنون به این می پردازد که این امر در خدمت انسان به ه' چگونه تحقق می یابد.

הנה כתיב (שמות ל) בבקר בבקר בהטיבו את הנרות יקמירנה¹³ ובהעלות¹⁴ אהרן את הנרות בין הערבים יקמירנה¹⁵. ולהבין למה גבי בבוקר כתיב בהטיבו¹⁶ ובבין הערבים בהעלות.

اکنون نوشته شده است (خروج ۳۰): «هر صبح، هنگام رسیدگی او به چراغها (בהטיבו, be-heitivo)، آن را [بخور را] بسوزاند؛ و هنگامی که هارون (אהרן) چراغها را هنگام غروب برافروزد (בהעלות, be-haalos)، آن را بسوزاند.» باید دریابیم چرا درباره صبح گفته شده است «هنگام رسیدگی»، و درباره غروب «هنگام برافروختن».

در فرمان تورات درباره بخور، روشن کردن صبح با واژه בהטיבו (be-heitivo)، به معنای «رسیدگی کردن» یا «نیکو ساختن»، و روشن کردن شام با واژه בהעלות (be-haalos)، به معنای «بالا بردن» یا «افروختن»، توصیف شده است. پرسش این است که چرا این دو زمان با فعل های متفاوت بیان شده اند.

הנה כנסת ישראל מקור נשמות ישראל נקרא' [נקראת] בשם מנורה והיא מקשה שכל ישראל הם באחדות והיא מתחלקת לשבעה נרות.

אکنون جماعت اسرائیل، سرچشمهٔ جان‌های اسرائیل، به نام شمعدان (מנורה, Menorah) خوانده می‌شود. این شمعدان از یکپارچه‌ای چکش‌خورده [ساخته شده] است، زیرا همهٔ اسرائیل در یگانگی‌اند، و به هفت چراغ تقسیم می‌شود.

جماعت اسرائیل، سرچشمهٔ جمعی همهٔ جان‌های یهودی، همان مנורה است. مנורה را از یکپارچه‌ای از طلا با چکش شکل داده بودند؛ این نشان می‌دهد که همهٔ یهودیان یکی‌اند، هرچند مנורה به هفت چراغ شاخه‌شاخه می‌شود.

כי דרך פרט יש ששים רבוא נצוצו' כללי' שכל ניצוץ מתחלק לששים רבוא נצוצות פרטיות כמבואר בתניא¹⁷ ודרך כלל נכללו בשבעים נפש שירדו אבותינו למצרים.¹⁸

زیرا از حیث جزئی، ششصد هزار جرقهٔ کلی وجود دارد که هر جرقه به ششصد هزار جرقهٔ جزئی تقسیم می‌شود، چنان‌که در **תניא (תניא)** توضیح داده شده است؛ و از حیث کلی، این جرقه‌ها در هفتاد نفسی جای دارند که نیاکان ما همراه با آن‌ها به مصر فرود آمدند.

نفوس به ششصد هزار جرقهٔ کلی تقسیم می‌شوند و هر یک از آن‌ها به ششصد هزار جرقهٔ جزئی تقسیم می‌شود. به‌طور کلی‌تر، این جرقه‌ها در هفتاد نفسی جای دارند که از خاندان یعقوب (יעקב) بودند و به مصر فرود آمدند.

بخش 3 • 31-4

هارون و عشق از بالا

3 **וכלל מן הכלל נק' בשם שבעה נרות דהנה אהרן שושבינא דמטרוניא^{19, 20, 21} הוא אהרן כהן לאל עליון²² משבע' רועים^{23, 24} המפרנסים ומשפיעים אלהותו ית' בכנסת ישראל שיאירו באור האהבה להתלהט אליו ית'**

و کلی‌ترین [تقسیم] از کلیت، «هفت چراغ» نامیده می‌شود. زیرا هارون (אהרן)، «مشایعت‌گر ملکه (مטرونیئا، Matronita)»، «هارون، کاهنِ **אל עליון**» است؛ یکی از هفت شبانی که پرورش می‌دهند و الوهیت او، که متبارک است، را به جماعتِ اسرائیل افاضه می‌کنند، تا با نور عشق بدرخشند و به سوی او، که متبارک است، شعله‌ور شوند،

هفتاد جان، در کلی‌ترین صورت، در هفت چراغ گرد می‌آیند؛ این چراغ‌ها با هفت «شبان» متناظرند که الوهیت را به قوم یهود می‌رسانند. هارون، که در زوهار (זהר) «مشایعت‌گر ملکه (مטرونیئا، Matronita)» خوانده شده، عروس، یعنی حضورِ الهی (שכינה, Shechinah) همراه با جماعتِ اسرائیل، را نزد پادشاه می‌آورد و یکی از آن شبانان است؛ وظیفه‌اش این است که آنان را با عشقی که به سوی **ה'** شعله‌ور می‌شود، روشن سازد. فهرست هفت شبان در تلمود (Sukkah 52b) نامی از هارون نمی‌برد؛ ربه (הרב)، در نامه‌ای که در یادداشتِ کُهوت به آن ارجاع شده، منبع این مطلب را در زوهار خاداش (זוהר חדש) می‌یابد؛ آنجا ابراهیم، اسحاق، یعقوب، آدم، هارون، داوود و سلیمان را نام می‌برد.

בכלות הנפש כשלהבת העולה מאליה²⁵ ולקיים מצות ואהבת²⁶ שמקבלים עליהם בק"ש [בקריאת שמע] שיהי' [שיהיה] כך באמת לאמתו תקוע בלב כל אחד ואחד מישראל שהאדם מצד עצמו מאחר שהוא מגושם ומלובש בענינים גשמיים לא היה יכול לולי הקב"ה עוזרו.²⁷

בא פאפאן גרפטי גאן (כלות הנפש, kelos ha-nefesh), همچون شعله‌ای که خودبه‌خود برمی‌خیزد؛ و برای به‌جا آوردن فرمان (מצוה, mitzvah) «و دوست بدار» که آنان در شما (ק"ש, Shema) بر خود می‌پذیرند، تا این امر به‌راستی و در نهایت حقیقت چنین باشد و در دل هر یک از اسرائیل استوار گردد. زیرا انسان، از آنجا که خود جسمانی است و در امور جسمانی پوشیده شده، به‌تنهایی نمی‌توانست [چنین کند]، اگر قدوس متبارک (קב"ה / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu) یاری‌اش نمی‌کرد.

عشق با «پایان‌گرفتنی جان» (כלות הנפש, kelos ha-nefesh) شعله‌ور می‌شود؛ اشتیاقی چنان نیرومند که گویی جان می‌خواهد خود را برای ה' واگذارد، همچون شعله‌ای که «خودبه‌خود برمی‌خیزد»؛ این تعبیر، وصف رایج حکیمان برای افروختن چراغدان معبد (מנורה, Menorah) است. هر یهودی در شما فرمان عشق به ה' را می‌پذیرد، اما انسانی که در جسمی مادی پوشیده شده است، بدون یاری ה' نمی‌تواند این عشق را به‌راستی احساس کند.

4 והעזר הוא אהבה הבאה מלמעלה להמשיכו אליו. וזהו בחי' בהעלות ובהטיבו. כי הנה אמרו רז"ל

[רבوتינו זכרונם לברכה] אע"פ [אף על פי] שהאש יורד מן²⁸ השמי' מצוה להביא מן ההדיוט.²⁹

و یاری، عشقی است که از بالا می‌آید تا او را به سوی او جذب کند. این همان مرتبة «هنگامی که می‌افروزد» و «هنگامی که به آن رسیدگی می‌کند» است. زیرا حکیمان ما، که یادشان به برکت باد، گفتند: «با آنکه آتش از آسمان فرود می‌آید، آوردن [آتش] از [منبعی] عادی، فرمان دینی (מצוה, mitzvah) است.»

יاري ה' به صورت عشقی می‌آید که از بالا فرستاده می‌شود و شخص را به سوی او جذب می‌کند؛ این همان چیزی است که دو فعل «افروختن» و «رسیدگی‌کردن» به آن اشاره دارند. حکیمان آموختند که با آنکه آتش از آسمان بر مذبح فرود آمد، آوردن آتش معمولی نیز فرمان دینی است.

פי' הדיוט³⁰ הוא האהבה שאדם לוקח מחמת העולמות מבחי' מלכותו ית' שהוא מלך גדול ונורא על כל העולמות עליונים ותחתונים

توضیح: «عادی» [آتش] عشقی است که شخص به سبب عوالم، از مرتبة فرمانروایی (מלכות, Malchus) او، که متبارک است، به دست می‌آورد؛ یعنی او پادشاهی بزرگ و پرهیبت بر همه عوالم بالا و پایین است.

آتش «عادی» نماد عشقی است که انسان خود، با تأمل در فرمانروایی ה', پدید می‌آورد؛ او پادشاهی بزرگ و پرهیبت بر همه عوالم، بالا و پایین، است. لیکوتی تורה (לקוטי תורה)، در بخش شمینی עשרת، برای تعریف آتش «عادی» به این گفتار حسیدی (מאמר, maamar) باز می‌گردد و آن را در برابر عشق عظیم «دست راستش مرا در آغوش می‌گیرد» قرار می‌دهد.

וכל צבא השמים³¹ לך משתחווים ואלף אלפין ורבו רבבין קדמוהי³² כו' כמבואר בגמרא³³ ובזוהר בביאור ענין רבוי העולמות וגדולתו.

ו «המם ספא אסמאן פאר טו סגד מיקננד» ו «הזאר هزار [או רא חדמט מיקננד] ו דההזאר באר דההזאר [דר פישגא או מיקסענד]...»؛ چنانکه در گمارا (גמרא) و زوהار (זהר)، در توضیح کثرت עوالم و عظمت او، شرح داده شده است.

تأمل در شمار بی‌شمار عوالم و سپاهيانی که در برابر ה' سجد می‌کنند، چنانکه در تلمود و زوהار توصیف شده است، شخص را به عشق‌ورزیدن به او می‌رساند. این عشقی است که شخص می‌تواند با تلاش خود به آن دست یابد.

بخش 4 • 51-8

واحد و یگانه: فرمانروایی همچون فروتنی

5 וע"ד זה תקנו חז"ל [חכמינו זכרונם לברכה] לומר בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד]^{34,35} לפני ואהבת. כי הנה אנו אומרים יחיד חי העולמים³⁶ מלך משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול כו'. פי' יחיד הוא למעלה מבחי' אחד.

بر همین اساس، حکیمان ما، که یادشان مبارک باد، مقرر کردند که پیش از «و دوست بدار»، گفته شود: «مبارک باد نام جلال فرمانروایی او، تا ابدالآباد.» زیرا ما می‌گوییم: «یگانه، حیاتِ عوالم، پادشاه؛ نام بزرگش تا ابدالآباد ستوده و پر جلال است...» توضیح: «یگانه» (יחיד, Yachid) برتر از مرتبه «یکی» (אחד, Echad) است.

حکیمان مقرر کردند که عبارت زیرلبي «مبارک باد نام جلال فرمانروایی او» پیش از «و دوست بدار» گفته شود، به همان دلیل: تا عشقی را برانگیزد که از تأمل در فرمانروایی ה' پدید می‌آید. در دعای صبح، ה' «یگانه» (יחיד, Yachid) خوانده می‌شود؛ این مرتبه از «یکی» (אחד, Echad) برتر است.

כי אחד היינו כמאמר רז"ל [רבوتינו זכרונם לברכה] שהוא אחד בשמים ובארץ³⁷ ובד' רוחות העולם כי כל העולמות עליוני' [עליונים] אינם תופסים מקום להיות יש ודבר נפרד בפני עצמם וכולא קמי' [קמיה] כלא וכאין נגדו חשיבי ממש ואין עוד מלבדו.³⁸

زیرا «یکی» یعنی، چنانکه حکیمان ما، که یادشان مبارک باد، گفته‌اند، او در آسمان و زمین و در چهار جهت جهان یکی است؛ زیرا همه عوالم برتر جایی [از آن خود] اشغال نمی‌کنند که موجودیتی و چیزی جداگانه و مستقل به شمار آیند؛ و «همه در پیشگاه او همچون هیچ‌اند» و در برابر او حقیقتاً هیچ به شمار می‌آیند؛ و جز او هیچ چیز دیگری نیست.

«یکی» یعنی ה' در سراسر آسمان و زمین و چهار جهت یکی است: عوالم وجود دارند، اما در برابر او هیچ‌اند و وجودی از آن خود ندارند. این یگانگی ה' در نسبت با آفرینش است.

לכן נקרא אחד והיינו כשמעריכין אותו נגד העולמות. אבל יחיד פי' הוא יחיד ומיוחד בפני עצמו והוא לבדו הוא ואינו בגדר העולמות כלל.

אזאין רו «יכי» خوانده می‌شود؛ یعنی هنگامی که او را در نسبت با عوالم می‌سنجند. اما «یگانه» یعنی او در خویشتن یگانه و بی‌همتاست؛ تنها اوست و اساساً در مقوله عوالم نمی‌گنجد.

«יכי» همچنان ה' را در نسبت با عوالم توصیف می‌کند. «یگانه» او را چنان که در خویشتن است وصف می‌کند. و رای هرگونه نسبتی با عوالم.

6 וחי העולמים מלך פי' שכל חיות העולמות שמחיה את כולם ומהווה את כולם עליונים ותחתונים אינו אלא בשביל שהוא מלך וכולם מקבלים חיות מבחי' מלכותו ית' בעבור היותו מלך עליהם.

و «حياتِ عوالم، پادشاه» یعنی تمام نیروی حیاتی عوالم، که به واسطه آن به همه آن‌ها حیات می‌بخشد و همه‌شان را، عوالم برتر و فروتر، به وجود می‌آورد، تنها از آن روست که او پادشاه است؛ و همه از مرتبه فرمانروایی (מלכות, Malchus) او، که متبارک باد، نیروی حیات می‌گیرند، زیرا او بر آن‌ها پادشاهی می‌کند.

«حياتِ عوالم، پادشاه» یعنی ה' تنها از آن رو به عوالم حیات و هستی می‌بخشد که پادشاه آن‌هاست. پادشاهی رابطه‌ای با دیگران است؛ ازاین رو نیروی حیاتی همه عوالم از מלכות ה' می‌آید، نه از ذات او.

וכן מה שמשובח ומפואר דהיינו השבח מחמת שמשגיגים גדולתו הוא עדי עד כי לגדולתו אין חקר³⁹ ולמעלה יש שבח אחר שבח ועילוי אחר עילוי עד אין קץ ואין תכלית והכל הוא בעבור שמו הגדול

همچنین، اینکه او «ستوده و جلال یافته» است – یعنی ستایشی [که از آن روست که] بزرگی او را درک می‌کنند – «تا ابدالابد» است، زیرا «بزرگی او را نمی‌توان به ژرفا دریافت»؛ و در عوالم برتر، ستایشی پس از ستایش و رفعتی پس از رفعت هست، بی‌پایان و بی‌حد؛ و همه این‌ها به سبب «نام بزرگ او» است.

ستایش آفریدگان از ה'، که بر پایه اندازه درک آن‌ها از بزرگی اوست، هرگز پایان نمی‌یابد، زیرا همواره مرتبه‌ای بالاتر برای درک کردن هست. بااین حال، همه این ستایش‌ها برای «نام بزرگ او» است، نه برای خود او.

כי להיות נקרא שמו ומלכותו עליהם בלבד הוא ואינו יכול לנגוע לבחי' עצמותו ומהותו כלל

زیرا همه این‌ها تنها برای آن است که نام و فرمانروایی او بر آن‌ها خوانده شود؛ و این امر به هیچ وجه نمی‌تواند به مرتبه ذات و حقیقت او برسد،

مقصود از همه این‌ها آن است که نام و پادشاهی ه' بر عوالم قرار گیرد. هیچ‌یک از این‌ها به ذات او نمی‌رسد؛ گفتار (מאמר) دیگری در تورا اور (תורה אור) (میکتس، 40c) نیز همین گونه توضیح می‌دهد که عوالم از پادشاهی ה'، یعنی پرتوی بیرونی‌ای که به خود پادشاه نمی‌رسد، پدید می‌آیند؛ و «نام مبارک باد» به مرتبه نام تنها اشاره دارد.

כי לית מחשב' תפיס' [תפיסא] ב'י' [ביה] כלל⁴⁰ שהוא יחיד ומיוחד ונשגב שמו לבדו⁴¹ כדכתיב מלכותך מלכות כל עולמים.⁴²

زیرا «هیچ اندیشه‌ای اصلاً به او دست نمی‌یابد»، چراکه او یگانه و یکتا است و «تنها نام او رفعت یافته است»، چنان‌که نوشته شده است: «فرمانروایی تو فرمانروایی همه عوالم است».

هیچ اندیشه‌ای نمی‌تواند به ۱۱ دست یابد، زیرا او یگانه است و تنها نام او رفعت یافته است. ازاین‌رو آیه می‌گوید: «فرمانروایی تو فرمانروایی همه عوالم است»: فرمانروایی او با عوالم ارتباط دارد، حال آنکه خود او فراتر از آنهاست.

7 וזהו במקום שאתה מוצא גדולתו⁴³ שם אתה מוצא ענותנותו.⁴⁴ כדכתיב המשפילי לראות⁴⁵ בשמים ובארץ שאצלו ית' נחשב זאת להשפלה ולענוה להחיות روح שפלים.⁴⁶

این همان [معنای] سخن «در جایی که عظمت او را می‌یابی، همان‌جا فروتنی‌اش را می‌یابی» است؛ چنان‌که نوشته شده است: «کسی که خود را فرومی‌آورد تا به آسمان‌ها و زمین بنگرد»؛ زیرا نزد او، که متبارک است، این فروتنی و فرودآمدن به‌شمار می‌آید: «تا روح فرودستان را زنده سازد».

حکیمان آموختند که هر جا عظمت ۱۱ یاد می‌شود، فروتنی او نیز یاد می‌شود. حتی نگرستن به آسمان و زمین، برای ۱۱ فروآمدن از جایگاه خویش است؛ او این کار را برای زنده‌ساختن فرودستان انجام می‌دهد.

וכן מה שכתוב סומך נופלים ורופא חולים וזוקף כפופים⁴⁷ וכל הממלכה נקרא בשם ארץ להיות כארץ הלזו השפלה⁴⁸ שירדה ממקום כבודה להיות מלך שמו נקרא.⁴⁹

همچنین آنچه نوشته شده است: «افتادگان را تکیه‌گاه است، بیماران را شفا می‌دهد و خمیدگان را راست می‌کند». و تمام [مرتبه] فرمانروایی با نام «زمین» خوانده می‌شود، زیرا مانند این زمین فرودست است: از جایگاه جلالش فرود آمده است تا او به نام «پادشاه» خوانده شود.

فرمانروایی ۱۱ «زمین» نامیده می‌شود، یعنی پایین‌ترین مرتبه، زیرا فرمانروایی بر عوالم، فرودی از جلال اوست: او خود را فرومی‌آورد تا «نامش پادشاه خوانده شود»، چنان‌که سرود آدون عولام می‌گوید. در لیکوتی تורה (לקוטי תורה)، במדבר، آدمور هازاکن (אדמו"ר הזקן) توضیح می‌دهد که **מלכות** «زمین» نامیده می‌شود، چون پایین‌ترین مرتبه است؛ مرتبه‌ای که با یک قوم ارتباط دارد، و به این بند ارجاع می‌دهد.

8 ולכן זאת יבין כל יציר בשומו אל לבו וירחיב דעתו בגדולתו ית' ונפלאות מעשיו ברבוי העולמות עד אין חקר הנה ישכיל שזהו ענותנותו ית' ואין ערוך אליו שאינו בגדר עלמין כלל.

پس هر آفریده‌ای این را درمی‌یابد: هنگامی که عظمت او، که متبارک است، و شگفتی‌های کارهایش را در انبوه عوالم بی‌کران به دل آورد و اندیشه‌اش را گسترش دهد، درمی‌یابد که این، فروتنی اوست، که متبارک است؛ و هیچ‌چیز با او قابل مقایسه نیست، زیرا او اصلاً در مقوله عوالم نمی‌گنجد.

هرکس در عظمت 'ה' در عوالم بی‌شمار ژرف بیندیشد، درمی‌یابد که همه این‌ها تنها فروتنی اوست. خود 'ה' اصلاً با آن قابل مقایسه نیست، زیرا به‌کلی فراتر از عوالم است.

بخش 5 - 91

افروختن، آماده‌کردن و מצוות

9 והוא השוה ומשוה קטן וגדול ממילא תתלהט ותתלהב נפש ולב לאור באור האהבה בכל נפש⁵⁰ ממש לצאת מגדר העולמות כמ"ש מי לי בשמים ועמד לא חפצתי בארץ⁵¹ כלה שארי ולבבי.⁵²

و او همان است که برابر است و کوچک و بزرگ را برابر می‌سازد. در نتیجه، جان و دل شعله‌ور خواهند شد تا با نور عشق (אהבה, ahavah) بتابند؛ «با همه جانت»، به‌راستی، تا از محدوده عوالم بیرون روند، چنان‌که نوشته شده است: «در آسمان چه کسی را دارم [جز تو؟] و در زمین، جز تو، هیچ نمی‌خواهم؛ جسم و دلم مشتاق‌اند.»

'ה' «همان است که برابر است و کوچک و بزرگ را برابر می‌سازد» (عبارتی از دعا‌های روزهای عیدهای بزرگ)، و از این‌رو کسی که درمی‌یابد همه عوالم چیزی جز فروتنی او نیستند، خواهد خواست که یکسره از محدوده آن‌ها بیرون رود و «با همه جان» عشق بورزد. این فریاد مزامیرخوان است که در آسمان و زمین جز 'ה' هیچ نمی‌خواهد، تا آنجا که «جسم و دلم مشتاق‌اند»؛ واژه «مشتاق‌اند» (kalah, כלה) همان واژه‌ای است که برای «از جان رفتن» (כלות הנפש, kelos ha-nefesh) روح در بنده ۳ به کار می‌رود.

وזהו ואהבת את ה' אלהיך כי אהבה משרש אבה שהוא מלשון חפץ ורצון.⁵³

این است [معنای] «ה'» را که Elokim دوست دوست بدار: زیرا عشق (אהבה, ahavah) از ریشه אבה (avah)، به معنای خواستن و اراده‌کردن، می‌آید.

אדמו"ר הזקן «دوست بدار» را از ریشه عشق، یعنی אבה (avah)، می‌خواند که معنای «خواستن» دارد. او در לקוטי תורה، بخش נשא، این را چنین توضیح می‌دهد: اراده شخص، با همه دل و جان، این باشد که یگانگی 'ה' در جهان و در جان او آشکار شود.

דהיינו רעותא דלבא שיהי' [שיהיה] ה' אלהיך ולדבקה בו ממש וע"י אתערותא דלתתא זו יחול עליו אור האהבה מלמעלה להגדיל מדורת אש האהבה בלבו יותר מכדי כח אנושי ושרש נשמתו שהיא בגדר וגבול ונברא

یعنی خواستِ دل (רעותא דלבא, re'usa d'liba) این باشد که ה' «Elokim تو» باشد و بهراستی به او بچسبد. و از راه این برانگیختگی از پایین (אתערותא דלתתא, isarusa dilesata)، نورِ عشق از بالا بر او قرار خواهد گرفت تا آتشِ عشق را در دلش برافروزد و آن را فراتر از اندازهٔ توان انسانی و [از] ریشهٔ جاننش، که محدود و آفریده است، بزرگتر سازد،

پس عشق، خواستِ دل است که ה' بهراستی «Elokim تو» باشد و شخص به او بچسبد. هنگامی که شخص این خواست را از پایین برمی‌انگیزد، عشقی از بالا بر او قرار می‌گیرد و آتشِ دلش را از آنچه هر انسانی، یا حتی ریشهٔ جان او، می‌تواند پدید آورد، بزرگتر می‌کند؛ زیرا حتی ریشهٔ جان نیز آفریده و محدود است.

לקרבה אל ה' ממש וביטול אליו במציאות ממש ע"י בחינת אהרן כהנא רבא

تا بهراستی به ה' نزدیک شود و در مقامِ واقع، در برابر او خودنهی‌گری (ביטול, bittul) کند، از راه مرتبهٔ هارون (אהרן, Aharon)، کاهن اعظم.

عشقی که از بالا و بهواسطهٔ هارون برین، کاهن اعظم، عطا می‌شود، شخص را قادر می‌سازد که بهراستی به ה' نزدیک شود و هستیِ خویش را در برابر او کنار نهد.

כי ואהבת בגמטריא ב' פעמים אור ונקרא' [ونקראת] בחינה זו בהטיבו שמטוב וחסד עליון משפיע על רוח שפלים⁵⁴ להטיב ולהגדיל את האהבה שלמטה.⁵⁵

زیرا ارزشِ عددیِ **واہبت** (ve-ahavta، «دوست بدار») دو برابرِ **اور** (or، «نور») است. و این مرتبه «هنگام نیکوکردن» (בהטיבו, be-heitivo) نامیده می‌شود، زیرا از نیکیِ برین (טוב, tuv) و مهر (חסד, Chesed)، بر روحِ فروتنان می‌بخشد تا عشقِ پایین را نیکو و بزرگتر سازد.

ارزشِ عددیِ **واہבת** (۴۱۴) دو برابرِ **اور**، یعنی «نور» (۲۰۷)، است؛ اشاره‌ای به دو نورِ عشق، یکی از پایین و دیگری از بالا. یادداشتِ Kehot منبع این مطلب را در نیت‌های آریزال (האריז"ל, the Arizal) برای شِماع (שמע, Shema) می‌آورد (Shaar HaKavanos) (שער הכוונות); **פרי עץ חיים** (פרי עץ חיים)). عشقِ از بالا «نیکوکردن» (בהטיבו) نامیده می‌شود و آن را از **טוב**، «نیکی»، می‌خوانند؛ زیرا از نیکیِ ה' به فروتنان می‌آید و عشقِ پایین را نیکوتر و بزرگتر می‌کند.

אך הנה באמת גם אתערותא דלתתא כנ"ל אשר יחפוץ האדם לדבקה בו ממש גם זאת מתת אלהים היא לא לפי כח נפש האדם ומזגו ותכונתו

אما در حقیقت، حتی برانگیختگی از پایین، چنان که [در بالا] گفته شد، یعنی اینکه شخص بخواهد به راحتی به او بچسبد، این نیز موهبتی از جانبِ ה' است؛ نه متناسب با توانِ جانِ شخص، خُلق و خو و سرشتِ او.

ادمو"ר הזקן نکته‌ای افزون بر این می‌آورد: حتی برانگیختگی از پایین، یعنی خواستِ خودِ شخص برای چسبیدن به ה'، در حقیقت از خودِ او نیست. این نیز «موهبتی از جانبِ ה'» است و از خُلق و خو یا توانِ او سرچشمه نمی‌گیرد.

ונקרא' [ונקראת] בחינת ובהעלות אהרן שאהרן העליון הוא הנותן כח בכנסת ישראל לעורר את האהבה זו.

و این مرتبه «و هنگامی که هارون برافروزد» (ובהעלות, be-haalos) نامیده می‌شود، زیرا هارون برین است که به جماعتِ اسرائیل (כנסת ישראל, Knesses Yisrael) توان می‌بخشد تا این عشق را برانگیزند.

این «برافروختن» (ובהעלות, be-haalos؛ به معنای لفظی «بالا بردن») نامیده می‌شود، زیرا هارون برین به اسرائیل نیرو می‌دهد تا عشقِ خود را بالا ببرند.

וזهو בין הערבים שהוא מדת ערב ולילה וחשך מצד עצמו שאין בו אור. אבל מדת בוקר שהוא מדת אברהם איש החסד כמ"ש וישכם אברהם בבקר^{56, 57} הוא בחינת בהטיבו.

این همان «هنگام شام» است؛ شام و شب و تاریکی، که در ذاتِ خود نوری ندارد. اما صفتِ صبح، که صفتِ ابراهیم (אברהם, Avraham)، مردِ مهر، است – چنان که نوشته شده: «و ابراهیم بامدادان زود برخاست» – مرتبةً «هنگام نیکوکردن» است.

شام نمادِ شخصی است که به تنهایی و بدون نورِ خود، در تاریکی به سر می‌برد؛ از این رو روشن کردن در آن هنگام «برافروختن» است؛ هارون چیزی را روشن می‌کند که خود نوری ندارد. صفتِ ابراهیم مردِ مهر است و روشن کردن در آن هنگام «نیکوکردن» است؛ یعنی عشقِ افزوده‌ای که از بالا می‌آید.

(ועמ"ש לקמן בד"ה רני ושמחי⁵⁸ בענין רננא ברמשא ושמחה בצפרא) והנה מי זה האדם שיגיע עד הלום שיגיע אליו בחי' אהרן העליון. אך הוא ע"י תורה ומצות.

(ו בנגרید به آنچه در ادامه، در مقاله (מאמר, maamar) با عنوان «سرוד بخوان و شادمان باش»، درباره «سرود در شامگاه و شادی در بامداد» نوشته شده است.) اکنون، این شخص کیست که تا اینجا برسد، تا مرتبه (בחינה, bechinah) هارون (אהרן, Aharon) فوقانی به او برسد؟ اما این از طریق تورات (תורה, Torah) و فرمان‌ها (מצוות, mitzvos) است.

این متن به مقاله‌ای در ادامه، با عنوان «سرود بخوان و شادمان باش» (تورا اور, מקץ 37a) ارجاع می‌دهد؛ در آنجا «سرود در شامگاه» اشتیاق فرمانروایی (מלכות, Malchus) است، هنگامی که تا اعماق عوالم فرودین نزول کرده است؛ و «شادی در بامداد» هنگامی پدید می‌آید که نورها را از بالا دریافت می‌کند؛ این دو، همانند افروختن و رسیدگی به چراغ‌اند. سپس می‌پرسد چگونه فردی عادی می‌تواند به جایی برسد که یاری هارون فوقانی به او برسد، و پاسخ می‌دهد: از طریق تورات و فرمان‌ها.

כי נר מצוה שהמצות נמשכין ממקום גבוה מאד נעלה. ולפיכך אין בהם השגה כלל כמשל השמן הנ"ל שאין כנסים בפנימיות נפשם רק בבחי' מקיף עליהם מלמעלה

زیرا «فرمان (מצוה, mitzvah) چراغی است»؛ چراکه فرمان‌ها (מצוות) از جایگاهی بسیار بلند و والا سرچشمه می‌گیرند. بنابراین، هیچ درکی از آن‌ها حاصل نمی‌شود؛ مانند تمثیل روغن که پیش‌تر آمد: آن‌ها به بُعد درونی جانشان (פנימיות, pnimiyus) وارد نمی‌شوند، بلکه تنها همچون چیزی از بالا آن‌ها را فرا می‌گیرند،

فرمان‌ها «چراغ» نامیده می‌شوند، زیرا از جایی چنان بلند می‌آیند که ذهن نمی‌تواند آن را دریابد. همچون روغن، آن‌ها وارد فهم جان نمی‌شوند، بلکه از بالا آن را دربرمی‌گیرند.

כמ"ש שום תשים עליך מלך⁵⁹ כמו מלך המושל על עמו והוא גבוה עליהם והם עושין רצונו בלי טעם ודעת כי מצות המלך היא ולב מלכים אין חקר⁶⁰ ההשגה שבעבורם נצטוו

چنان‌که نوشته شده است: «حتماً پادشاهی بر خود بگمار»؛ مانند پادشاهی که بر قوم خود فرمان می‌راند و از آنان برتر است، و آنان بی‌آنکه دلیل یا فهمی داشته باشند، خواست او را انجام می‌دهند، زیرا فرمان پادشاه است؛ و «دل پادشاهان را نمی‌توان کاوید»: [همین‌گونه است] فهم علت‌هایی که فرمان‌ها به سبب آن‌ها صادر شده‌اند.

فرمان تورات به اینکه انسان پادشاهی بر خود بگمارد، این رابطه را نشان می‌دهد: رعایا فرمان‌های پادشاه را بی‌آنکه آن‌ها را بفهمند اطاعت می‌کنند، زیرا دلایل پادشاه فراتر از فهم آنان است. به همین ترتیب، یهودی فرمان‌ها را به‌مثابه خواست پادشاه انجام می‌دهد، هرچند نتواند دلایل آن‌ها را دریابد.

רק מ"מ הוא ע"ד משל כאדם שתופס את המלך באחד מאבריו וממשיכו אליו הנה גם חיותו שבקרבו
נמשך אחריו כך כתיב וימינו תחבקני. ^{61, 62}

בاین حال، این به منزله تمثیل کسی است که پادشاه را از یکی از اندامهایش می گیرد و او را به سوی خود می کشد؛ نیروی حیات
درون پادشاه نیز همراه او کشیده می شود. چنان که نوشته شده است: «و دست راست او مرا در آغوش می گیرد.»

باین حال، هرکس پادشاهی را از یکی از اندامهایش بگیرد، تمام پادشاه را به سوی خود می کشد، زیرا حیات پادشاه در هر اندام اوست. به
همین ترتیب، کسی که فرمانی را انجام می دهد، خود **ה'** را به خود نزدیک می کند؛ چنان که آیه می گوید: «دست راست او مرا در آغوش
می گیرد.»

כי הנה רמ"ח מ"ע [מצות עשה] הם רמ"ח אברין דמלכא וע"י המשכת המצות ממילא נמשך אחריו בחי'
יחודו ית' בעצמו ובכבודו בבחינת יחודו כנ"ל:

زیرا ۲۴۸ فرمان ایجابی، ۲۴۸ اندام پادشاه اند؛ و با فرودآوردن فرمانها، مرتبه یگانگی او، که مبارک باد، خودبه خود در ذات و
جلال خویش نیز به دنبال آن کشیده می شود، در مرتبه یگانگی او، چنان که [در بالا توضیح داده شد].

۲۴۸ فرمان ایجابی «۲۴۸ اندام پادشاه» نامیده می شوند. انسان با انجام فرمانها، یگانگی خود **ה'** را فرود می آورد؛ یگانگی ای که، چنان که
توضیح داده شد، فراتر از همه عوالم است.

در کار بندگی

در این باره بیندیش که عظمت **ה'** بر فراز همه عوالم، فقط فروتنی اوست، تا آنجا که دل برای خود **ה'** مشتاق شود؛ بدان که حتی این
اشتیاق نیز بخشش اوست، و از راه به جا آوردن **מצוות**، که دلایلشان فراتر از فهم است، به او برس.

پرسشهایی برای گفت و گو

1. چرا فرمانی روحانی، یادبودی با چراغها را می طلبد، نه با ضیافت؟
2. چگونه روغنی که شعله ای را که بر آن ریخته شود خاموش می کند، می تواند سرچشمه نور چراغ باشد، و این درباره **מצוות** ی که دلایلشان
را نمی فهمیم چه می گوید؟
3. تفاوت «واحد» و «یگانه» چیست، و چرا این تفاوت به عشقی می انجامد که می خواهد عوالم را ترک کند؟
4. اگر حتی برانگیختگی از پایین (**אתערותא דלתתא**, isarus dilesata) نیز بخشی از بالاست، برای انسان چه کاری باقی می ماند؟
5. چگونه در دست گرفتن یکی از اندامهای پادشاه، نیروی یک **מצוה** را توضیح می دهد؟

יادداشت‌ها

their service, wherein they made them serve with rigour
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

5 ושללם לבוז

עבארט «ו גנִימֵתֵהֶם» ראָבֵן אַרַח בֵּרַד» דר פֿרמאן האָמאן עליה יהודיאַן (אַסתר 3:13) ו באַר דיגער דר נאָמֶה בעדי פאדשאַה קהּ בּהּ יהודיאַן אַגאַזֶה דפּאַע אַזּ חודּ ראַ מִי־דֶּהַד (8:11), עניןּ הֶמאן אִיֶּהאָי קהּ יאַדאַשֶׁתֿ קֶהוֹתּ נֶחַל מִי־קֵנֶד, אָמֶה אַסֶּת. אַלְטֶר רֵבֶה (אַדמו"ר הֶזְקוֹן) אַזּ אִינּ אַבֶּאַרֶת אַסֶּת־פֿאַדֶּה מִי־קֵנֶד טאַ נֶשָׁאן דֶּהַד תֶּהֱדִידּ הָאָמאן מֶתוּכֶה גַאןּ ו דאַרַיִיבּיּ יִהוּדִיאַן בּוּד. (זִמֵּינֶה: תֵּנִיחַ אַשְׁתַּיִן־סאַלִז)

Esther 8:11 אסתר ח'י"א

אַשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ לַיהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־עִיר־וָעִיר לְהִקָּהֵל וְלַעֲמֹד עַל־נַפְשָׁם לְהִשְׁמִיד וְלִהְרֹג וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־חַיִּיל עִם וּמְדִינָהּ הַעָרִים אִתָּם טָף וְנָשִׁים וְשָׂרֵלָם לְבוֹז:

that the king had granted the Jews that were in every city to gather themselves together, and to stand for their life, to destroy, and to slay, and to cause to perish, all the forces of the people and province that would assault them, their little ones, and women, and to take the spoil of them for a prey

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יַאדאַשֶׁתֿ קֶהוֹתּ

אַסתר ח, יא.

6 שו"ה להשמיד — משא"כ בחנוכה

דר אין דסט־נוי־ס, עבארט «דר תִּבְעִידּ יוֹנאַן» דר אִינְגאַ אַפּזוּדֶה שְׁדֶה אַסֶּת.

יַאדאַשֶׁתֿ קֶהוֹתּ

בבֿוך 167 נוסף: בגלות יוון.

7 שו"ה אדמתם — התורה

דר אין דסט־נוי־ס עבארט «קֶה דר פֿי אַן בּוּדֶנֶד» אַפּזוּדֶה שְׁדֶה אַסֶּת; בְּנאַבְרַיִן מֶתֶן צִינִין מִי־שׁוּד: «תֵּנְהּ תִּבְעִידּ תּוֹרַה בּוּד קֶה דר פֿי אַן בּוּדֶנֶד טאַ אַנאַן ראַ בֶּה פֿראַמוֹשִׁי אַשׁ ואַדאַרֶנֶד».

יַאדאַשֶׁתֿ קֶהוֹתּ

בבֿוך 167 הַנִּי"ל נוסף: שרצו.

8 לפיכך קבעו בנרות על שם הפסוק . . כי נר מצוה ותורה אור

רִיבִי נֶשָׁאן מִי־דֶּהַד קֶה אִיֶּהּ «פֿרמאן דִּינִי צֶרַאָג אַסֶּת ו תּוֹרַה נֶור» בֶּהוּיֶזֶה בֶּה צֶרַאָג חֶנוּכָּה מֶרְבּוּט אַסֶּת ו דר אִינּ זִמֵּינֶה בֶּה שְׁרַח רַאשִׁי בּר Shabbos 23b אַסֶּת־נַאד מִי־קֵנֶד.

Shabbat 23b שבת כ"ג ב

יַאדאַשֶׁתֿ קֶהוֹתּ

וּשְׁיִיד בְּמִיּוּחַד לְנֶר חֲנוּכָּה — רַאִה פֿרש"י ד"ה בְּנִים שַׁבַּת כג, ב. (וּרַאִה לֶקוּ"ש חִי"ז ע' 143) מֶכֶתֶב כ"ף כִּסְלוֹ תִשְׁמַ"ו.

דֶּסֶטוֹר שְׁלוּמוֹ (שְׁלִמָּה) בֶּה פֶּסֶרֶשׁ: «זִיַּרַּא יֶכּ פֿרמאן (מִצְוָה, mitzvah) צֶרַאָג אַסֶּת ו תּוֹרַת נֶור, ו תּוּבִיִּיחַ־הַיִּ תְּרִיבִּית רַאֵז זִנְדִּיקִי־אַנֶּד»; צֶרַאָג פֿוּר אַזּ רוֹגֶן דר כֶּתַר נֶורִי קֶה הֶמֶה־גַּא מִי־גֶסֶטֶרֶד. אַלְטֶר רֵבֶה (אַדמו"ר הֶזְקוֹן) אִינּ אִיֶּה רַא דִּלִּיל בֶּרְגֶּזאַרִי חֶנוּכָּה (חֲנוּכָּה, Chanukah) בַּ אַפּרוּחְתִּי צֶרַאָג־הַּא צֶרַאָר מִי־דֶּהַד ו אַן רַא קִלִּיד סֶרַאסֶר אִינּ גֶּפֶתַר (מַאמַר, maamar) מִי־סַאזֶּד. (זִמֵּינֶה: תֵּנִיחַ אַשְׁתַּיִן־סאַלִז)

Proverbs 6:23 משלי ו'כ"ג

כִּי נֶר מִצְוָה וְתוֹרָה אֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוֹסֵר:

1 בנד

1 ענין חנוכה

יַאדאַשֶׁתֿ, חוֹאַנֶּנֶדֶה רַא בֶּה יַאדאַשֶׁת־הַיִּ מֶנִּיעַ חוּדּ רִיבִי דְרִבַּרֶּה אִינּ גֶּפֶתַר אַרְגַּאָע מִי־דֶּהַד קֶה פֶּיֶשֶׁת־ר דר צַאָפּ קֶהוֹתּ אָמֶה אַסֶּת.

יַאדאַשֶׁתֿ קֶהוֹתּ

רַאִה לַעֲלִיל בְּצִיּוּנִים לִכ"ק אַדמו"ר זי"ע. בִּכְמָה כֶּת"י מִצְוִיךְ "שַׁבַּת חֲנוּכָּה תִק"ס". רַאִה בֶּרֶשִׁימַתּ הַמַּאמְרִים שֶׁבִּסְר"ס מַאמְרִי אֶדֶה"ז הַקְצָרִים ע' תֶּרַכֶּד הַעֶרֶה 159. לִכְלִלוֹת הַמַּאמֶר רַאִה אוה"ת בֶּרַאשִׁית כֶּרֶךְ ז ע' תַּתִּתַּא, ב וּאִילֶךְ. נִי"ך כֶּרֶךְ א ע' תִּקְעוּ.

2 קבעו הנס בנרות

רִיבִי מִי־פֶרֶסֶד צֶרַאָג־הַּא, נֶה פֶּירוּזִי נֶזְאָמִי, בֶּה מִיֶּתְזוּאָי עֵיד בֶּדֶל שְׁדֶנֶד, בַּא אֶנְכֶּה בֶּדוֹן פֶּירוּזִי מַעֲבָזֶה רוֹגֶן רֵיחַ נִמִּי־דַאד. פַּאסַּח מִי־דֶּהַד קֶה חוּדּ גֶּנְג בֶּר סֶר צֶרַאָג־הַּא בּוּד: צֶרַאָג גַּאןּ ו צֶרַאָג פֿרמאן דִּינִי.

יַאדאַשֶׁתֿ קֶהוֹתּ

וְהָרִי בַּחֲנוּכָּה ה"י גַּם הַנֶּס דְּמִסְרַת גְּבוּרִים בִּיד חֲלָשִׁים כּו' וּבִלְעֶזְדוֹ א"א נֶס הַנֶּרוֹת (אַבֶּל גַּם לֹוֶלַא נֶס הַנֶּרוֹת — ה"י נִגְאָלִים מִגְּלוֹת יוֹן ע"י הַנֶּס דְּמִסְרַת) — וְעַכְצ"ל שֶׁגַּם הַמִּלְחָמָה הִיתָה בַּעֲנֵיךְ הַנֶּרוֹת (נֶר הַנִּשְׁמָה וְנֶר הַמִּצְוָה). — (מֶמְכֶּתֶב כ"ק אַדמו"ר זי"ע יַמִּי חֲנוּכָּה תִשְׁל"א) לֶקוּ"ש ח"ה ע' 445. רַאִה אוה"ת בֶּרַאשִׁית כֶּרֶךְ ה תִּתְקַסוּ, ב. וּבִכְרֶךְ ז תִּתְקַס, א בֶּהֶקוּשִׁיא לִמָּה קִבְּעוּ בְּנֶרוֹת הַלֵּל וְהוֹדָא וְלֹא בַּמִּשְׁתָּה וּשְׁמִיחָה כְּמוֹ בִּיּו"ט. וּרַאִה שֶׁם תַּתִּתֵּם, ב. וּבִד"ה מַאִי חֲנוּכָּה תִשְׁמ"ז. דֶּהָרִי עִיקָר הַנֶּס הוּא נִצְחוֹן הַמִּלְחָמָה וְכַנוּסָה תַּפְלַת עַל הַנֶּסִּים וּבִפְרֵט לִפִּי הַנוּסָה "וְעַל הַמִּלְחָמוֹת". רַאִה פֶּלַח הַרְמוֹן בֶּרַאשִׁית ק, א. בִּלְקוּ"ת קֶרַח נֶד, ד מִצְוִיךְ לִד"ה זֶה בַּעֲנֵיךְ שְׁמַעֲשֵׂה הַמִּצְוֹת נִק' נֶר מִצְוָה.

3

מֶרֶדְחַי (מֶרְדִּכִּי) בֶּה יִהוּדִיאַן מִי־נוי־סֶד רוֹזֶהַיִּי רַא קֶה אַזּ דֶּשְׁמַנֶּאשָׁן אָסוּדֶה שְׁדֶנֶד, בֶּה־עֲנוּאן «רוֹזֶהַיִּ זַיַּפֶּת ו שַׁדִּי» פַּאס בֶּדַרֶנֶד ו בֶּה יֶכֶּדִידְגֶּר ו בֶּה פֶּקֶרָה הַדִּיעַ דֶּהֶנֶד. גֶּשֶׁן־גֶּרֶפֶתֶן אַזּ רַאֵז בֶּדֶן בַּ פֿרמאןִי קֶה בֶּדֶן רַא הַדֶּף מִי־גֶרֶד, תִּנַּאסֶב דַּאד. (זִמֵּינֶה: תֵּנִיחַ אַשְׁתַּיִן־סאַלִז)

Esther 9:22 אסתר ט'כ"ב

כִּי־יָמִים אֲשֶׁר־נָחֻ בָּהֶם הִיְהוּדִים מֵאִי־בִיָּהֶם וְהַחֲדָשׁ אֲשֶׁר נִהְפָּךְ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה וּמֵאֲכָל לֵיּוֹם טוֹב לְעִשׂוֹת אוֹתָם יָמִי מִשְׁתָּה וְשִׂמְחָה וּמִשְׁלַח מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמִתְּנוֹת לְאֶבְרִינִים:

the days wherein the Jews had rest from their enemies, and the month which was turned unto them from sorrow to gladness, and from mourning into a good day; that they should make them days of feasting and gladness, and of sending portions one to another, and gifts to the poor

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4 בחומר ובלבנים

מֶסְרִיאן זִנְדִּיקִי בִּנִי־אַסְרַאִיל רַא בַּא קַאֶר סַחֲתִי «בַּא מֶלַת ו אָגֶר» תֵּלַח קֶרֶדֶנֶד; קַאֶרִי קֶה הַדֶּפֶשׁ דֶּרֶחַם־שְׁכֶּסֶטֶינִי גֶּסֶם ו רוּחַ בּוּד: תִּבְעִידִי גֶּסֶמַנִי. (זִמֵּינֶה: תֵּנִיחַ אַשְׁתַּיִן־סאַלִז)

Exodus 1:14 שמות א'י"ד

וַיַּמְרְרוּ אֶת־חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבָּנִים וּבְכָל־עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה אֶת כָּל־עֲבָדָתָם אֲשֶׁר־עָבְדוּ בָּהֶם בְּקָרָד:

And they made their lives bitter with hard service, in mortar and in brick, and in all manner of service in the field; in all

And when Aaron lighteth the lamps at dusk, he shall burn it, a perpetual incense before the L-RD throughout your generations.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

16 גבי בבוקר כתיב בהטיבו . . בהעלותך

אין بخش‌ها از ليکوتی تורה (לקוטי תורה, Likkutei Torah) به این بحث باز می‌گردند. بنید به‌עלותه‌خا از منורה به‌عنوان سرچشمه‌جان‌ها، و از هفت چراغش به‌عنوان هفت شبان و هفت صفت سخن می‌گوید.

Song of Songs 5:4 שיר השירים ה:ד'

דודי שלח ידו מן־החור ומעי המו עליו:

My beloved put in his hand by the hole of the door, And my heart was moved for him.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

בלקו"ת בהעלותך לו, ב. תבא מב, ג. שה"ש ה, ד. סה"מ תרל"ב כרך ב ע' תקבד — מצייין לכאן.

17 כמבואר בתניא

فصل ۲۷ تنيا (تניא, Tanya) توضيح می‌دهد که جان‌های اسراییل به ۶۰۰,۰۰۰ جان کلی تقسیم می‌شوند و هر یک از آنها نیز به جرعه‌هایی بیشتر تقسیم می‌شود. دست‌نویس کتاب را با عنوان دیگرش، ليکوتی عماریم، نام می‌برد.

یادداشت كهوت

פרק לו, [בבוקר 167 הנ"ל: בלק"א].

18 בשבעים נפש שירדו אבותינו למצרים

موشه به اسراییل یادآوری می‌کند که نیاکانشان با هفتاد جان به مصر فرود آمدند و اکنون ה' شمار آنان را مانند شمار ستارگان بسیار کرده است. این هفتاد، ریشه‌های کلی همهٔ جان‌های یهودی‌اند. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Deuteronomy 10:22 דברים י:כ"ב

בשבעים נפש ירדו אבותיך מצרים ועתה שמך ה' אלקיך ככוכבי השמים לרב:

Thy fathers went down into Egypt with threescore and ten persons; and now the L-RD thy G-d hath made thee as the stars of heaven for multitude.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

3 بند

19 اهرن شوشבינא دמטروניתا

بخش دیگری از زوهار نیز هارون را یار داماد مטרונیتا می‌خواند.

Zohar I, 266b זח"א רסו, ב

Zohar II, 49b זח"ב מט, ב

یادداشت كهوت

ראה זח"א רסו, ב. זח"ב מט, ב. זח"ג (רע"מ) כ, א. קעז, ב. קפ, ב. ערה, ב. رאה לקמן פא, א. לקו"ת בהעלותך כט, ג. בלקו"ת מסעי פט, ב. מצייין לכאן בענין שודמ"ט. رאה اوده"ת תצוה ע' א'תקסג ענין شوشבינא دמטروניתא. לקו"ש חכ"ב ע' 61 ואילך. ובספר הערכים — חב"ד כרך ב ע' כז ואילך.

20 اهرن شوشבינא دמטروניתا

زوهار (זחר) هارون (אהרן) را یار داماد بانوی سلطنتی (مטרונیتا, Matronita) می‌خواند؛ کسی که حضور الهی (שכינה, Shechinah) و

For the commandment is a lamp, and the teaching is light, And reproofs of instruction are the way of life

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

2 بند

10 מה שהמשיל המצוה לנר

بحث تسماح تسدک (הצמח צדק) دربارهٔ آیهٔ «فرمان چراغی است» در کتاب امثال (משלי, Mishlei), همسو با این بند.

یادداشت كهوت

ראה באוה"ת נ"ך משלי ע' תקעו.

11 שהנר נקרא על שם השמן

تسماح تسدک این نکته را نقل می‌کند که چراغ به نام روغنش خوانده می‌شود.

یادداشت كهوت

مובא באוה"ת נ"ך כרך א ע' תקעו. رאה לקמן לה, ב: ענין הנר הוא שקרוי ע"ש הפתילה כי הוא עיקר הנר. — وראה ד"ה ענין חנוכה סה"מ תרמ"ג ע' לו שיש בנר ב' פ' ושניהם הם כוונה אחת. ע"ש.

12 דאורייתא מחכמה נפקת

زوهار (זחר) می‌آموزد که تورات از حکمت (חכמה, Chochmah), یعنی حکمت اعلیٰ، سرچشمه می‌گیرد؛ آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) از این آموزه بهره می‌گیرد تا «نور» آیه را با حکمت آشکارشده در تورات شفاهی یکی بداند.

Zohar II, 121a זח"ב קכא, א

یادداشت كهوت

זח"ב קכא, א.

13 בבקר בבקר בהטיבו את הנרות יקטירנה

ה' به موشه (مשה) دربارهٔ مذبح بخور دستور می‌دهد: هر صبح اهارون (אהרן) بخور می‌سوزاند، «هنگامی که به چراغ‌ها رسیدگی می‌کند» (בהיטיבו, be-heitivo)؛ فتیله‌های کهنه را پاک می‌کند و چراغ‌ها را با روغن تازه آماده می‌سازد. این واژه همچنین به معنای «نیکو کردن» است؛ معنایی که این مامار (maamar) بر آن بنا می‌شود. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Exodus 30:7 שמות לו:ז'

והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר בהיטיבו את־הנרות יקטירנה:

And Aaron shall burn thereon incense of sweet spices; every morning, when he dresseth the lamps, he shall burn it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

14 שו"ה בהטיבו — ובהעלות

این دست‌نویس در اینجا چنین می‌خواند: «و نوشته شده است: "و هنگامی که [هارون] برافروزد"».

یادداشت كهوت

بבוקר 167 הנ"ל: וכתב ובהעלות.

15

هنگام غروب، اهارون بخور می‌سوزاند، «هنگامی که چراغ‌ها را می‌افروزد» (בהעלות, be-haalos: به‌معنای تحت‌اللفظی «بالا بردن»). آلتز ربه می‌پرسد چرا در اینجا از فعلی متفاوت استفاده شده است. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Exodus 30:8 שמות לו:ח'

וההעלת אהרן את־הנרות בין הערבים יקטירנה קטרת תמיד לפני ה' לדרתיכם:

Thou art the L-RD, even Thou alone; Thou hast made heaven, the heaven of heavens, with all their host, the earth and all things that are thereon, the seas and all that is in them, and Thou preservest them all; and the host of heaven worshippeth Thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יבדאשט קהוט

נחמ' ט, ו.

32 ואלף אלפין ורבו רבבן קדמוהי

דר ר׳יאי דנאבאל אז קהן סאל רזגאר, هزاران هزار به او خدمت می‌کنند و ده‌هزاران ده‌هزار در برابر او می‌ایستند: تصویری از پهناوری پادشاهی او. (زمینه: تنخ اشتاین سالن)

Daniel 7:10 דניאל ז׳׳י

נהר ד׳׳ניור נגד ונפק מן קדמוהי אלף אלפין ושמנונה ורבו רבבן קדמוהי וקומון ד׳׳נא יתב וספרין פתיחו:

A fiery stream issued And came forth from before him; thousand thousands ministered unto him, And ten thousand times ten thousand stood before him; The judgment was set, And the books were opened

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יבדאשט קהוט

דניאל ז, י.

33 כמבואר בגמרא

بحث تلمוד درباره آسمان‌ها و سپاه‌هایشان, که كهوت آن را به‌عنوان بخشی درباره انبوهي عوالم نقل می‌کند.

Chagigah 12a חגיגה י״ב א

יבדאשט קהוט

חגיגה יב, א.

5 بند

34 תקנו חז״ל לומר בשכמל״ו

תلمוד توضیح می‌دهد که چرا پس از آیه نخست שמاع, «متبارک باد نام جلال پادشاهی او برای همیشه و تا ابد» گفته می‌شود, با آنکه این عبارت در تورات نیست.

Pesachim 56a:8-9 פסחים נ״ו א:ח-ט׳

אמר רבנו: היכי נעבד? נאמר, לא אמרו משה רבינו. לא נאמר, אמרו יצחק. התקינו שיהיו אומרים אותו בקשאי. אמר רבי יצחק, אמר דבי רבי אמי: משל לבת מלך שהריחה ציקי קדירה. אם תאמר — יש לה גנאי. לא תאמר — יש לה צער. התחילו עבדיה להביא בקשאי. אמר רבי אבהו: התקינו שיהיו אומרים אותו בקול רם, מפני תרעומת המינין. ובנהרדעא, דליכא מינין, עד השתא אמרי לה בקשאי.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

יבדאשט קהוט

פסחים נו, א. שו״ע או״ח ס״י סא.

نمی‌توانست در برابر آن تاب بیاورد؛ آتّر ربه این سخن را به توانایی عشق ورزیدن به ה' پیوند می‌دهد.

Kiddushin 30b קידושין ל׳ ב

4 بند

28 א״פ שהאש יורד מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט

תلمוד می‌آموزد که با آن‌که آتشی از آسمان بر مذبح فرود آمد, آوردن آتش معمولی نیز فرمانی دینی (מצוה, mitzvah) است; آذמור هازאکن این را به‌منزلۀ عشقی می‌خواند که شخص خود پدید می‌آورد.

Eruvin 63a:15 עירובין ס״ג א:ט״ו

ושלא בקניו לא? והא תניא: רבי אליעזר אומר: לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בקני משה רבן. מאי דרוש: ״ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח״, אמרו: אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מצוה להביא מן ההדיוט.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Yoma 21b:5-6 יומא כ״א ב:ה-ו

פי קא אמרינו — בקדדיוט. דתניא: ״ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח״, אף על פי שאש יורדת מן השמים, מצוה להביא מן ההדיוט. רבנא פארי. והתניא, אמר רבי חנינא סגן הכהנים: אני ראיתי, ורבנא קלבל! לא קשיא: כאן — במקדש ראשון, כאן — במקדש שני.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

יבדאשט קהוט

עירובין סג, א. יומא כא, ב. נג, א. ראה רמב״ם הל' תמידין ומוספין פ״ב ה״א. בלקו״ת שמע״צ עט, ב. מצייך לכאן: ״דלשם [=כאן] נתבאר בע״א קצת דהיינו שזהו האהבה שהאדם לוקח מחמת העולמות מבחי' מלכותו ית' כו״. ע״כ. וראה ג״כ באוה״ת פ' ויקרא ע' ז.

29 א״פ שהאש יורד מן השמי' מצוה להביא מן ההדיוט

מימונידס حکم می‌دهد که با آن‌که آتش از آسمان فرود آمد, آوردن آتش معمولی به مذبح فرمانی دینی (מצוה, mitzvah) است.

Mishneh Torah, Daily Offerings and Additional

Offerings 2:1 משנה תורה, הלכות תמידים ומוספין ב:א'

מנחת עשה להיות אש קודם על המזבח תמיד שפאמר (ויקרא ו) ״אש תמיד תוקד על המזבח״. אף על פי שהאש ירדה מן השמים מצוה להביא אש מן ההדיוט שפאמר (ויקרא א ז) ״ונתנו בני אהרן הכהנים אש על המזבח״.

Torat Emet 363 (Public Domain)

30 פ״י הדיוט

این دست‌نویس در اینجا واژه «عادی» را ندارد.

יבדאשט קהוט

בבזך 167 ליתא תי' ״הדיוט״.

31 צבא השמים

لاويان, در حالی که مردم را در دعا رهبری می‌کنند, اعلام می‌دارند که تنها ה' آسمان‌ها و همه سپاهشان را آفرید, به همه آنها حیات می‌بخشد و «سپاه آسمان در برابر تو سجده می‌کند». این بیانگر فرمانروایی او بر عوالم است. (زمینه: تنخ اشتاین سالن)

Nehemiah 9:6 נחמיה ט:ו

אתה יהוה ה' לבדך אתה עשית את השמים שמי השמים וכל צבאם הארץ וכל אשר עליה הימים וכל אשר בהם ואתה מחיה את כלם וצבא השמים לך משתחיים:

جذب شدن در بالا آواز بخواند، حال آنکه وقتی همه نورها را دریافت می‌کند، شادمان است: همان جفت شام و صبح که در «برافروختن» و «نیکوکردن» دیده می‌شود.

יادداشت כהوت

לד, א.

59 שום תשים עליך מלך

قانون پادشاه از موسی (משנה): «בי‌گمان پادشاهی بر خود بگمار که ה' אלקיך برمی‌گزیند.» آلتز ריב از آن برای تصویرکردن מצוות (mitzvot) فرمان‌ها) به‌مثابه فرمان‌های پادشاه استفاده می‌کند که بی‌آنکه فهمیده شوند، از آن‌ها اطاعت می‌شود. (در بافت: تنخ اشتاین‌سالتز)

Deuteronomy 17:15 דברים י"ז:ט"ו

שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלקיך בו מקרב אחיך תשים עליך מלך לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיך הוא:

thou shalt in any wise set him king over thee, whom the L-RD thy G-d shall choose; one from among thy brethren shalt thou set king over thee; thou mayest not put a foreigner over thee, who is not thy brother

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت כהوت

דברים יז, טו.

60 ולב מלכים אין חקר

ضرب‌المثل سلیمان (שלמה): همان‌گونه که آسمان بلند و زمین ژرف است، «دل پادشاهان دست‌نیافتنی است»، زیرا آنچه در دل پادشاه می‌گذرد فراتر از آن است که رعایایش دریابند. دلایل فرمان‌های پادشاه از فهم رعایا فراتر است. (در بافت: تنخ اشتاین‌سالتز)

Proverbs 25:3 משלי כ"ה:ג

שמים לרום וארץ לעמק ולב מלכים אין חקר:

The heaven for height, and the earth for depth, and the heart of kings is unsearchable.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت כהوت

ע"פ משלי כה, ג.

61 וימינו תחבקני

محبوبه‌ای که مشتاق محبوب خویش است، او را نزدیک خود مجسم می‌کند: «دست چپش زیر سر من است و دست راستش مرا در آغوش می‌گیرد.» از طریق فرمان‌ها (מצוות, mitzvot), ה' با در آغوش گرفتن انسان، او را به خود نزدیک می‌کند. (در بافت: Steinsaltz Tanakh)

Song of Songs 2:6 שיר השירים ב:ו

שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני:

Let his left hand be under my head, And his right hand embrace me.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت כהوت

שה"ש ב, ו, ח, ג.

62 וימינו תחבקני

همین عبارت در اواخر سرود نیز تکرار می‌شود؛ کهوت آن را به‌عنوان موضع دوم ذکر کرده است.

Song of Songs 8:3 שיר השירים ח:ג

שמאלו תחת ראשי וימינו תחבקני:

His left hand should be under my head, And his right hand should embrace me

53 כי אהבה משרש אבה שהוא מלשון חפץ ורצון

נשא عشق را برخاسته از اבה، یعنی اراده، توضیح می‌دهد: اراده و خواست شخص، با همه دل و جان، متوجه آشکارشدن الوهیت و یگانگی او در جهان و در جان باشد. مسعی نیز «دوست بدار» را همین‌گونه می‌خواند: خواست دل این باشد که ה' به‌عنوان «ה' تو» آشکار شود.

יادداشت כהوت

בלקו"ת נשא כו, ב מפרש "והכוונה שיהיה רצון האדם וחפצו ובקשתו בכל לב ونפש להיות גילוי אלקותו ויחודו ית' בעולם ונפש" ע"ש. ראה ספר החקירה להצ"צ צב, א בשרש ישע. וראה גם לקו"ת מסעי פח, ד. ואתחנן ט, ב.

54 רוח שפלים

ה' «روح فروتنان را زنده می‌کند»؛ در اینجا، نیکی از بالا که عشق پایین را گسترش می‌دهد.

Isaiah 57:15 ישעיהו נ"ז:ט"ו

כי כה אמר רם ונשא שכן עד וקדוש שמו מרם וקדוש אשכון ואת-דבא ושלפ-לירוח להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדבאים:

For thus saith the High and Lofty One That inhabiteth eternity, whose name is Holy: I dwell in the high and holy place, With him also that is of a contrite and humble spirit, To revive the spirit of the humble, And to revive the heart of the contrite ones.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

55 ואהבת בגימט' ב' פעמים אור

يادداشت Kehot به جایی ارجاع می‌دهد که این موضوع در آنجا بیشتر توضیح داده شده است: Pri Etz Chaim.

يادداشت כהوت

שער הכוונות כוונת ק"ש. פ"ח שער הק"ש פכ"ג וכו"ה.

56 וישכם אברהם בבקר

يادداشت Kehot برای این عبارت به Genesis 25:3 ارجاع می‌دهد.

Genesis 25:3 בראשית כ"ה:ג

يادداشت כהوت

בראשית כה, ג.

57 וישכם אברהם בבקר

ابراهيم (آبراهم) بامدادان برخاست تا برای بستن اسحاق (יצחק) برود؛ بامداد با ابراهيم، مرد مهر، پیوند دارد. همین واژه‌ها در آغاز پیدایش 19:27 و 21:14 نیز آمده‌اند؛ ارجاع يادداشت Genesis 25:3 Kehot, را ذکر می‌کند. (در بافت: تنخ اشتاین‌سالتز)

Genesis 22:3 بראשית כ"ב:ג

וישכם אברהם בבקר ויחבש את-חמרו ויקח את-שני נעריו אתו ואת יצחק בנו ויבקע עצי עלה ויקם וילך אליהם וישם את-אמר-לו האלקים:

And Abraham rose early in the morning, and saddled his ass, and took two of his young men with him, and Isaac his son; and he cleaved the wood for the burnt-offering, and rose up, and went unto the place of which G-d had told him.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

58 לקמן בד"ה רני ושמיחי

ما مر «ای دختر صهیون، آواز بخوان و شادمان باش» (Rani VeSimchi (رني وسמיحي)), درباره هفتارای حنوکا، از صفحه 37a آغاز می‌شود. توضیح آن می‌گوید «آواز در شام» همان فرمانروایی (ملכות, Malchus) است که به عوالم فرودین نزول می‌کند؛ دوری آن سبب می‌شود با اشتیاق به

دربارهٔ این نسخه

.the notes و our explanations, the English translation, This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

.Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) از طریق سفاریا: (Public Domain); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Daf Shevui (CCo); Torat Emet 363 (Public Domain); Maginei Eretz: Shulchan Aruch Orach Chaim, Lemberg, 1893 (Public Domain); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC).

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

ترجمه و شرح انگلیسی: با کمک هوش مصنوعی (openai/gpt-6-luna-pro:batch) برای likuteitorah.com تهیه شده و با متن عبری و سفاریا مقابله شده است؛ هنوز ویراستار انسانی آن را بازبینی نکرده است. لطفاً هر مطلب مهمی را با متن عبری مقابله کنید.

ربه خواست که ماماریم پارشای آن هفته، «پارشای حسیدی»، در همان هفته و در طول هفت روز آن آموخته شوند (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). چرا آن را بیاموزیم و برکات ربه: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha

پروژه‌ای رایگان و غیرتجاری؛ هیچ چیز در اینجا فروخته نمی‌شود. وابسته به Kehot, Sefaria یا کتابخانهٔ لوباوویچ نیست. © likuteitorah.com

از likuteitorah.com/fa/torah-ohr/mikeitz/3/

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، רב לבوی ייטسחק